

rül Sziszekre és vissza. "Széchenyi"*) Zimony és Orsova közt fogja próbálni szerencsését a szorosokon át le és fel, 's majd meglássuk, hogy viseli magát. — A két városi kis gőzös mellé pedig alkalmasint egy harmadik áll, ha t. i. nem fog a közönség bizonyos rendbontó kolompok által elesé- bítva olly souverain peuple-féle hatalmaskodásokat elkövetni, mint fájdalom! február 4-én vitt végbe. Mert akkor természet szerint máshova állítja hajóit a társaság, melly szolgálja ugyan, de éppen nem rabja a közönségnek, 's melly mind azon veszteség- 's alkalmatlanságért, mellyel a városok közti gőzöse járnak, ha nem is éppen köszönetet, de még is legalább egy kis méltánylást érdemlene. Azonban hiszszük, a józanabb rész érdemileg fog bánni az efféle feltűzelőkkel, 's e szerint nem leszen megfosztva a város azon kényelemtől, melly noha csak csirájában van eddigelé, még is jó lépesővel emelte már Budapestnek lakhatási kellemét.

Mind ezek, aránylag olly kevés idő alatt és annyi akadály ellenére, azt hiszem, szép előme- netelek; 's pedig, ha valami időtlen Navarino-féle eset nem teszen minden egybevétést csuffá, mind meglesz ez még az idén.

Ámde kérдем, kielégítő volna már ez? És ezen- tül már meg lehetne egy kicsit állapodni, 's ugy szolván a 'nyertbabórok' egy kissé már pihenni? Legtávolabbról sem! — Kezdetnek mind az, mi tör- tént, megállhat. Jobban is mehetett volna ugyan a' dolog, nincs kétség benne, de mód nélkül roszab- bul is. Adjunk ehhez képest a' kedvező sorsnak inkább hálát, hogy csak ennyire is jutottunk, 's pedig min- den "katlan- és hajótörés-féle tragoediák" nélkül, mellyek külföldön nem éppen olly ritkák. Midőn azon- ban így cselekszünk, és vajmi otrombául tennék, ha az eddig nyert gőzhajói kényelmeket lehető leg- nagyobb mértékben nem élveznök, más részről szo- ros kötelességünk, az ügy ezen stadiumában, melly még olly mód nélkül meszsze fekszik az acmetül, meg nem állapodnunk, sőt mindent elkövetnünk, hogy e' tekintetben is kiemelkedjünk hova hamarabb a' mindig leghátulabb kullogó népek sorából, melly szép szerepet — oh lelki kín, mikor nem fogsz gyö- treni többé? — annyi század óta játsza „magában nem bizó” vagy „magát elbizó” vérünk! —

Kifejtésre pedig mennyi hely, milly mező! Csak lássuk. Egyedül Budapest szolgálatára — 's nincs idom most a' tárgyról kimerítőleg értekezni — 30 sőt 50 kis gőzös sem volna sok, ha t. i. kész akarva nem hátráltatik e' két város azon kifejlése, mellyre képes, 's mit csak egy kis philosophiai fölfogással olly könnyű volna elősegíteni, mit be tudok bizo- nyítani.

Budapestre nem egy folyó, de tulajdonkép — — — azonban hagyjuk ezt a' jövő számra, ne- hogyunalmat okozzak a' tisztelt olvasó közönség- nek, mellynek olly nagy száma, a' rövidebbet ked- velvén, felettei hosszadalmasságról vadol.

Gr. Széchenyi István.

Gróf Dessewffy Emil és Kossuth Lajos uraknak védegyelet-feletti vitájok következtében tájékoztulás.

(Polytítás.)

XX. II. Miután véleményünk szerint megmu- tattuk, miként gyári kelleink fődözésire elegendő kézzel bírunk, hisz csak a' kis Mühlhausen város környékén is majd ugyanannyi, 's alsó Ausztriában is 4 □ mérföldnyi területen, mint azt előbbi számban láttuk, szinte kétszerannyi twist készítették, mint mennyi nekünk szükséges; de miután egyszer- mind azt kijelöltük: mennyire kívánatos és nyere- séges lenne az országra nézve a' honi gyártást elő- mozdítani, most azon kérdést kell taglalgatnunk: milly módon eszközölhető iparunknak kellő buzdítá- sa és védelme? — 'S mielőtt erre felelnék, egy pár szóval érinteni fogjuk azon ellentétet is, melly szerint az mondatik: hogy nincs mit védenünk 's mellynek felületes egyoldalúsága igen is szembeöt- lö, mert habár iparunk jelenleg igen csekély, általá- ban csakugyan nem tagadható, hogy védelem, vagy is a' gyáros munkájának és tőkéjének biztosítá- sa nélkül gyáraink gyarapodását remélni sem lehet. Ha pedig arról van szó: milly mód és eszkö- zőkkel érhető el e' cél? — akkor minden habozás nélkül ösztönten meg kell vallanunk, hogy mi egy

*) Az igazgatóság szives vala: a' társaság egyik ha- jóját nevére keresztelni. Bár vontató lett vala! Némi tekintetben tán nagyobb analogia lett volna köztünk.

ideiglenes okosan mérsékelt védvámrendszert a' legezészerűbb eszköznek tartanánk; azonban vé- leményünket különösen gr. D. E. ellenében iparko- dandunk igazolni, miután ő az Ausztria és Magyar- ország közötti védvámok ellen nyilatkozott. — De minthogy ő a' kiviteli jutalmaknak, 's tehát a' direct segedelmezési rendszernek sem barátja, a' részvé- nyes társaságoktól sem vár sikert, szintugy a' véd- egyeletet sem szereti, nehéz átlátni: mellyik lenne azon eszköz, mellyet ő javasolna, — minthogy a' kellő ipar védtetésének szükségét (indirecte) ő is elismeri, mi világosan kitétszik a' 31d. jegyzetből Kossuth Lajos nyílt levelére, melly így szól: „Min- den új gyár eleinte rosszabb készítményt állít ki, mint azon gyárak, mellyek már régen léteznek. Ezt tapasztalás bizonyítja, valamint azt is, hogy új ma- gyar gyár olly olcsón nem adhatja gyártványit mint azon ausztriai gyár, melly már régen léte- zik, 's nyereséges jövedelméből a' vállalat tőkéjé- nek részét vagy összeséget már amortizálta.“ — Nem javasolhat tehát mást, mint, hogy az interna- tionalis vámvonal megszüntetése után a' gyárak bekövetkezendő átplántálását kell bevárnunk. De bocsánatot kérünk, hogy e' reményt az ábrándok országába sorozzuk, mert tán csak némi megfonto- lás után is kitünik, mennyivel inkább hátráltatnék a' vámvonal-eltörlés által a' bevárando áttűtetés. — Mert ki nem látja, hogy épen a' vámvonal eltör- lése, a' közlekedés könnyítése, a' gőzhajózás élén- kítése 's a' vasutak építtetése által szüntetnek meg inkább azon okok, mellyek különben a' külföldi gyá- rost az áttelepedésre indították volna. Ha az ausz- triai gyárak a' nyerstermekék főrakpiacaira leg- rövidebb idő alatt leérhet a' vasut segítségével, ha a' nyers anyagot, mint p. a' pamutot Triestből, a' gyap- jut Magyarországból 'stb. 's viszont gyártványit rendelt helyeire igen csekély idő alatt szállíthatja; — ha a' vámvonal-eltörlés következtében az élelmi- szerek az ausztriai tartományokban is olcsóbbakká leendnek, 's ennek folytában a' napszám is esökken, — ugyan mi fogja őt akkor arra ösztönzeni, hogy idegen nyelvű országba, új és előtte ismételten socialis és törvényviszonyok közé, elhagyva roko- nait és illetőit, eddigi hatáskörének középpontjától eltávozzék és Magyarországhoz letelepédjék? — Bizonyos, hogy mennyivel inkább kiegyenlítettnek a' jelen vámvonal megszüntetése által a' külkeres- kedés akadályai 'stb., annál kevésbbé tanácsos t. gr. D. E. átplántálási reményének valósulását be- várunk, mert e' csekély remény mindinkább ele- nyészik, ha figyelembe vesszük, hogy Bécs és az alsó-ausztriai gyárvidékek a' vasutak által nem so- kára éjszak felé Lengyelországgal, Prágán ke- resztül Drezdával, Lipésével, Frankfurtal, rövi- den egész Németországgal — Gréczen át Triesttel és Olaszországgal — Pozsonyon át Pesttel ösz- szeköttetvén, a' kereskedelmi forgalom gyújtá- vá leend, ugy hogy minden értelmi és pénzerő ott öszszegyűlvén, a' gyári és kereskedési fűrgesség annyira kifejtendő munkásságát, hogy kivált a' létező vámvonal e' törlése után, minden honi concurrentia sikerellen maradand és fővárosunk is — ellenhatás nélkül — csak alárendelt transito- kereskedői város jelentőségével bírand. — Millyen befolyásnak pedig az egyes gyár városok, mint p. Leed, Manchester, Mühlhausen 'stb. a' versenyzés- re — az mindenki előtt tudva van.

Minthogy gr. D. E. Tegoborszky urat lapjai- ban tekintélyként hozta fel, szabadjon nekünk is u- gyanannak munkáiból egy a' védvámot illető idé- zetet tennünk, melly az általunk felhozott nézetek- nek nem csekély támaszul szolgáland. „Mi nem tar- tozunk a' szabad kereskedés tulbuzgó pártolói kö- zé, mond Tegoborszky ur, mi épen ellenkezőleg azt hiszszük, hogy e' szabadság igen absolut érte- lemben véve nem más mint álom, melly sohasem valósuland, egyike azon utópiáknak, mellyeket theo- riában látszólag alapos okokkal lehetne ugyan véde- ni, de mellyek a' gyakorlat és tapasztalás próbáit ki nem állják. Smith iskolájának tanjai, bár azok a' politico-oconomiai tudományak fénytjeljes nyilvá- nyulásai, számtalan módosítást szenvednek, mihelyt gyakorlati alkalmaztatásuk megkísértetik, 's látjuk hogy épen azon ország, mellyben ama szép theoriák szálettek, a' kereskedés tárgyában épen ellenkező rendszert követ mind e' mai napig is. — Mi nem ke- vésbbé vagyunk arról meggyőződve, hogy a' sza- bad kereskedés okosan mérsékelve és minden or- szág saját helyzetéhez alkalmazva, idővel a' jólét-

nek forrása és lassan lassan csakugyan minden sta- tusra nézve szükség leend. De azon kor még nem jelent meg, az európai continens nemzeti nem ju- tottak mind a' civilisatio egyenlő polezára, és sem az ipar, sem a' productiv erők kifejlesztésiben nem haladtak elő egyformán. **Néhányan jó formán megérték már az okosan mérsékelt szabad ke- reskedésre, ellenben másoknak még igen szí- goru védvámrendszert van szükségök, hogy a' külversenyzést kiállják.** Azonban igen szük- séges, hogy ezen védrendszer, melly a' nemzeti jólétre nézve olly üdvös lehet, bölcsen combinálva legyen, szintugy a' behozatali díjak fokozata te- kintetében, valamint azon iparágak megválasztá- sában is, mellyeket különösen lenne szükség vé- deni.“ — „A' földmivelő, gyáriparos és kereskedő statusok megkülönböztetése, mond továbbá Teg. ur, sokkal szembeesőbb vala, mint mai nap. A' pusztán földmivelést üző statusok akkor sokáig nélkülözhetik a' gyárakat és kézművességet, minthogy nyers termékeiket adták illy készítményekért ese- rében, mellyeket ekként olcsóbban szerezhettek meg, mintha magok készítették volna. Azonban a' dolog ez állása nem sokáig maradhatott a' maga egyszerűségében, nevezetes módosításokat kelle egyszerűségben, nevezetes módosításokat kelle egyszerűségben mindenütt szenvednie, szintugy a' né- pesség szaporodása mint a' practicus és természeti tudományoknak a' művészetek és kézművekrei alkalmaztatási által, valamint nem kevésbbé azon könnyűség folytában is, mellyel az új találmányok és az ipari műfogások tökéletesedése egyik orszá- ból a' másikba átfoly, 's mellynek következtében a' nemzetek kereskedési viszonyaiban változások tör- téntek. Majd minden civilizált országban amaz igen természetes irány mutatkozott: magát a' külföld ki- zárólagos gyámsága alól fölmenteni 's a' nemzeti i- par kifejlesztését és a' belkereskedés élénkülését elő- mozdítani. Igen drágán vásárolt tapasztalások be- bizonyíták, hogy azon ország, melly kizárólag nyers anyag-lermesztésre szorítkozik, a' nem- zeti gazdagság gyarapításában csak igen lassan haladhat elő, 's olly függésben van, mellyben ál- lapotját egyik pillanatról a' másikra bizonytalanság környezi. Lengyelország erre meglepő példát ad. Régióta csupán földmivelést üzvé, az ipar minden ágait parlagon hagyá, és a' külföldtől vevé öszszes iparkellékeit, le egészen a' földmivelésre szükse- ges szerékig. Míglen a' gabnakereskedés, minden megszakadás nélkül, csak kevés árvaltozással, mindig igen kedvezőn folyt, és a' balti tenger part- jai az építőfák, buzafajak, 's több más földtermény- nek sok előnnyel bíró befolyást nyújtottak mind- azon tartományokba, mellyek a' Visztula, Niemen és a' mellékfolyók körül fekvének — mindaddig a' dolgok ez állása semmi nyugtalanítót nem mutatott. Ha a' nemzeti gazdagság nem tett is nagy előlépé- seket, mégis türethető lábon tartá fen magát. A' föld- birtokosok mindig bizonyosak levén földterményeik illő áron eladhatására nézve, az ország iparának bizonytalan állapotja iránt közönyösek maradtak, mert a' szükséges iparcikkék legnagyobb részét szép pengő pénzen a' külföldtől vásárolhaták. **De milly szomorú ébredés követé csalódásukat, mi- dőn a' continentalis rendszer a' kereskedésnek más irányt adott,** midőn az angolok a' gabnater- mesztést honukban kiterjesztették 's Amerikában, később a' continens déli tartományaiban is, új pia- czokat találtak. A' gabnakereskedés, ezelőtt Euró- pa éjszaki részeiben olly virágzó, ezután nevezé- tesen szorongattatva éz magát 's igen igen ingó- vá lett 'stb. — A' lengyel tartományok, mellyek e' kereskedésben leginkább voltak érdekelve, gaz- dagságuk fő forrásában szorulának meg, miből a' földbirtok becsének esökkenése, általános hitelnél- külség, köz nyugtalanáság és rosz érzés támadt és így az ország legnevezetesb jövedelmében compro- mittaltatott. A' dolgok ez állása Lengyelországban 1821-ben tetőpontját érte és a' kormányt határozott rendszabályok hozására kényszeríté, mellyek sike- re minden előrelátást felülhaladt. — Egy szilárd a- lapokra fektetett földbirtoki hitelegyesület a' köz- bizodalmat helyre állítván, 's egy a' nemzeti ipar föllevenítése céljából combinált vámvámrendszer új életet és rendkívüli mezgalmat idézvé elő, mint egy varázs emelő fel az országot kevés év alatt. 'S az enyészett állapotjából egy ez időszakig nem ismert jólét polezára lépteté! — „A' Németor- szág ellen állított védvám által, folytatja Tego- borszky ur, nevezetes tőkék folytak az országba,

a' német gyárművesek közül egész néposztályok vándoroltak be, kik munkásságukat és iparukat az országba átültették. — E' rajzolat országunknak valódi tükré, s mi úgy hittük, hogy az idézetet már csak azért is majd egész hosszában kelladnunk, mivel abból kitétszik, hogy az átláptatás épen az okosan mérsékelt védvámok által várható legbizonyosabban; t. gr. D. E. azonban inkább a' mostani vámvonal eltörlése következtében várja az ipar átláptatását; de k ér d j ú k: vajjon Gallicziában meglett é az iparnak ama nagyszerű kifejlődése és a' gyárak átültetése, bárha Ausztria és Galliczia közt semmi internationalis vámvonal nem létezik, s a' közlekedési módok, utak, s effélék igen jó állapotban vannak is? — Millyenek pedig mégis Gallicziának gyárviszonyai, báró Reden munkájából 12d. kötet 889. lap kitétszik, hol ekként szól: „*Galliczia passiv állása már csak onnan is kivétel, hogy ez ország majd minden kézmű- és gyártványbeli szükségét a' német tartományokból fedezi, és viszont nem nyújthat mást, mint nyers anyagokat, mellyek a' messze szállítás költségeit alig bírják meg*,” — (miként bánási buzánk sem a' tengerre való szállítás költségeit.) — Tehát mi tevék legyünk? tán még több buzát teresszünk? de ki veendi meg, ha a' szállítási tetemes költségek miatt igen drága lesz? — vagy tán mégis építsük fel a' 20 millióba kerülő fiumei vasutat, bárha gr. D. Emillel együtt igen tüzesen elleneztek is? — ha tehát ezt sem akarjuk, ugy nolens volens a' belfogyasztásnak iparosak által növelésére kell törekednünk. Többek közt Tegoborszky ur is a' tiérs-état hiányának tulajdonítja belfogyasztásunk esekélyességét és az ipar nem lételet, de hisz azok épen az iparüzés által idéztetnek elő. Tegoborszky ur ez argumentatiója szinte csak e' körben forog: nincs iparotok, mert nincs tiérs-étatok, és nincsen tiérs-étatok, mert nincs iparotok. Ha pedig Teg. ur munkájában utóbb, mi d ö n Magyarország vámvonaláról szól — megmutatni iparkodik is, hogy e' vámvonal eltörlése a' magyar műipar felvirágzását nem gátolná, az általunk saját munkájából kivett fölebbi idézet leginkább és legsikeresebben fog szólni ez utóbbi véleménye ellen! kivált pedig ama fő argumentumában, miszerint t. i. a' mostani beviteli díjak Magyarországra oly esekélyek, hogy védőknek nem is tekinthetők — fekszik a' legnagyobb hőkkenő; — nehéz két urnak ugyanazon időben szolgálni! — De ha valaki ellenvetné is, hogy akkor Lengyel- és Oroszország közt vámsorompók nem léteztek, hogy tehát a' Tegoborszky munkájából felhozott idézet nem helyes, észreveendő a' nyájas olvasó, hogy ez ellenvetés nem gyengítheti okoskodásunkat, mert ha a' német concurrentia ellen védett Lengyelország a' miveltségben akkor még hátrább maradt, tágas Oroszországban keletpiacokat minden vámakadály nélkül talált — épen e' körülmény, mire Tegoborszky további előadásában figyelmeztet — kedvezett leginkább Lengyelország műipari kifejlődésének, valamint a' külföldi concurrentia ellen védett Ausztria iparának is, a' miveltségben még hátrább maradt Magyarországra nézve szinte még jobban kedvezne — ha a' mostani vámsorompók ledöntetnének! (Folyt. köv.)

Igazítás. 11d. számunk 1 lap 2d. hasáb 9lik sorában fölülül lefelé: minden finom orsó mellé olv. minden 40 finom stb. szintott a' 28d. sorban: „ausztriai gyártást” helyett olv. ausztriai pamut-gyártást; szintazon szám 62d. lap 3d. sorában: „olcsó vas- és nap-szám” helyett olv. olcsó vas, s napszám.

Irány, legujabb mozgalmakra vonatkozólag. Kevesen lehetnek honunkban olyanok, kik a' nemzeti életmozgalmak új meg új jelenségei által érdekeltetve nem tudnák, miként egyéb nagyszerű vállalkozások közt „gyáralapító társaság” is keletkezett eleinte 100 ezer p.f. alaptőke segítségével alakulva, később pedig gyűlésileg egy millió p.f. értékig terjedő részvények kibocsátását határozta el; e' társaságról a' hazai lapok gyakrabban szóltak; az alapszabályokat többi közt Jelenkorunk társlapja egész kiterjedésben közlé. Mindezt azon oknál fogva érintjük, mivel az alább következőket illetőleg szükség a' társaság célja, eszközei szóval belakata iránt tisztában lenni mindazoknak, kik az általunk elmondandók fölött el nem fogultan kívánnak itélni.

A' gyáralapító társaság egy azon vállalatok közül, mellyek részvényekre alapítva bizonyos nyereséget ígérnek az illető részes tagoknak, a' befizetett rész-mennyiség iránt pedig azokat biztosít-

ják; illy társaság tehát természeténél fogva keresked. szellemű, s azért mind alapszerkezeténél mind főleg életműködési közben arra kell ügyelni, hogy egy felől a' már tagul fölvettek a' társaság ügykezelésére nézve megnyugodhassanak, más felől pedig a' még főmáralt vagy forgásban levő részvények minél nagyobb kelendőségben részesüljenek. Hogy e' kettős cél lehetőleg megközelíthessék, nem elég a' cél kitézése, az eszközök legnagyobb részbeni megválasztása, hanem mindenek előtt megkivántatik, hogy a' célra kiszemelt eszközök ugy alkalmaztassanak, miszerint ez alkalmazásból a' társaság folyvásti fölvirágzása s egyre növekedő gyáralapítása mintegy szükségkép következék. Ennél fogva — ha nem akarjuk hogy az alkotott szabályok írott malasztként életbe menő hatás nélkül maradjanak — azok megválasztására kell legnagyobb gondot fordítanunk, kikre a' társaság ügyeinek közvetlen intézése s kezelése fog bízott, különösen pedig oda kell irányozni minden törekvést, hogy azon kormányzó egyed vagy külön vált testület, melly az intézet célszerű kezeléséért bizonyos határig az egésznek felelős, bírjon a' szükséges ismeretekkel, mik által a' vállalat sikere föltételezve van.

E' nézetek — tekintve a' gyáralapító társaság alapszabályait — annak szerkezetével összehajkóztatva épen nem jönek, ugyanazért ha e' részben több kitűnő tag által ellenkező nyilatkozatokat kénytelenítettünk hallani, vagy azt kell gondolnunk: miszerint ez urak a' közrebocsátott alapszabályok szerkesztése s megállapításában részt nem vettek s azok kötelező erejét megismerni nem tartják szükségesnek, vagy pedig önkénytelen is azon gondolatra jutunk, mihez képest vannak a' mondott társaság keblében olyanok is, kik a' közzétett szabályok létrehozása körül munkásan foglalkodtak, de azokat csupán esalétek gyanánt tekintik, mellynek segítségével a' pénzetlen haza elszórt pénzesét körükbe kívánták édesgetni, később pedig — miután e' szándékjuk némileg már teljesülésbe ment, szeretnék a' begyűlt s még begyűlendő pénzerőt olly utakon használni, millyenekről az alapszabályok még csak távol említést sem tesznek. Hogy állításunk érthetőbbé váljék, elmondjuk némi részleteit a' gyáralapító társaság által f. h. 2kán tartott gyűlésnek.

Heves vita folyt a' fölött: volt é a' választmányának joga bizonyos lépést tenni, melly lépés ellen a' választmány kisebbségben maradt része különvéleményt nyújtott a' közgyűlés elibe, s a' különvéleményben kívánta hogy a' választmányi határozat nemesak roszszaltassék, hanem a' határozatkövetkeztében történt lépés érvénytelennek nyilvánítván közgyűlésileg visszavonassék. Üdvös é akár hazánkra nézve akára a' társaság közvetlen fölvirágzathatását tekintve a' kérdéses határozat következtében történt választmányi lépés? ennek megvitatását jövőre fontartjuk magunknak; — jogszerű volt é a' választmány ebeli tette? mind általános nézetek nyomán mind különösen a' társaság szabályaiból kétségbe nem vonhatólag bebizonyult, miként ugy mint a' választmány köre alapszabályok által kijelölve volt, az érdeklött határozat s az ennek következtében történt lépés minden tekintetben jogszerű volt. Ere nézve tehát mondani valónk nincsen; de annyival több azon sajátságos okoskodásokat illetőleg, mellyek ez alkalomkor bizonyos oldalról — mondhatni — nem minden keserűség nélkül voltak tapasztalhatók. —

Ha leverőleg hat minden igaz hazafiai kedélyre azon napról napra ezer alakban megújuló tapasztalás, miszerint hazánk legsürgetősb életkérdései azért hagyatnak megoldatlanul, vagy döntetnek el mellékes érdekek káros befolyása közt, mert a' partokra szakadt kedélyek ellenszegülése elv é r e majd minden nagyobb szerű ügynél élethaláli harez színét ölti magára; — mennyivel szomorítóbb s keserűbb annak látása, mint furja be magát a' pártviszály s meghasonlás életmérgező fulánkja olly tárgyak vitatásinál, mellyek természetöknél fogva kizárják még fogalmát is a' pártoskodásnak. Illy szomorító látvány tanuji valánk a' főnebb említett gyűlés alkalmakor, s meggyőződésünk, melly az annyiszor magasztalt pártok elvét saját szerű viszonyink közt mindig roszszalá, még inkább megerősödlött, midőn tapasztaltuk, milly nyilatkozatokra képes fakadni a' párt embere s még inkább a' pártvezér ollykor csupán azért, hogy elveit — mi bizo-

nyos esetben nem jelenthet mást mint egy oldalaság s elfoglaltságot — következetesnek látszassék.

Egy részvényes t. bíró, miután hosszasan fejtegeté millyen tulajdonok kívántatnak meg abban, ki mostani viszonyink közt a' gy. al. társaság igazgatási kormányát viselendi, kijelenté, miszerint nemesak hibásnak tartja hogy az igazgató megválasztása bizonyos időig elhalasztatott, hanem kárhoztatja a' társaság azon eselekvését is, mellynél fogva mindjárt alakultakor olly igazgatót nem választott, ki a' szónok által elsorolt tulajdonokkal bírna. Ha ugymond, a' társaság e' megbocsáthatlan hibát el nem követve már kezdetben gondoskodik vala olly igazgatóról, ki ismérve hazánk bonyolult viszonyait s értve a' társaság nagyszerű földadatát, minden erejéből arra törekedett volna, hogy az egyébkint külön vált érdekeket e' tekintetben egyesítse, ki arca pirulásával levén felelős a' vállalat sikereért elkövetende mindent, mi által a' társaság terjedése s fölvirágzása reménylhető, — ha ezt mindjárt kezdetben tenni a' társaság el nem mulasztja, azóta nem 150,000 p.f. — de több volna aláírva. Illy czéllelles eljárás következtében — mondá folytatólag — tapasztaljuk, miként tartózkodik mindenki s be akarja várni azon időpontot, mellyben a' társaság iránya tisztán s félreismérhetlenül fog mutatkozni; míg ezen irány ki nem mutatható, addig ugymond, közakaratu pártoltatásra számot nem tarthatunk. Kívánja ezek nyomán szóló, hogy rögtön választassék igazgató, ki az általa elsorolt tulajdonokkal fölruházva (t. bíró ur technikai képzettségéről említést sem tett) képes legyen a' társaság megakadt ügymenetét hova hamarabb megindítani s a' kitűzött cél felé minél gyorsabb és biztosabban vezérteni. Ezen nézeteihez szóló annyira ragaszkodék, hogy nem á tallá kijelenteni, miként azon esetben, ha a' társaság iránya nem egyezik az ő s elváratai irányával, sem ő sem elvrokonai ezen vállalat részesei lenni nem akarnak, habár maga a' vállalat legüdvösb eredményekkel biztatna is. Illy értelemben, esakhogy nem ezen erős színezettel, nyilatkoztak utána néhányan. s állíták hogy a' társaság jövője egyedül azon iránytól függ, melly t. bíró ur által kiemelteték, egyszersmind nyilváníták, hogy ha az igazgató-megválasztás iránt tett észrevételek s illetőleg indítvány el nem fogadtatnának, szakadás sőt általános fölroslástól tarthatni, mi egyébiránt — mint indítványzó t. b. ur megjegyzé — az ügynek nem hogy ártana hanem inkább nagy mértékben használni fog, üdvös versenyt idézvé el a' külön szakadt felek törekvéseinél. —

Most azon hazafi gróf szólalt föl, kinek ajkain mindig új remények közt csügg az értelmes hallgató, ott pedig, hol nem pusztán theoriák de sikert ígérő vállalkozások foganatba vétele forog fön — olly meggyőződéssel fogad a' gondolkodni szerető minden egyes szót ez ajkáról, a' melly meggyőződés a' gyakorlati létesítés által — hogy sokat ne mondjunk — mindig teljesen kielégítve érzi magát. Százszereket kívánnánk ilyenkor hallgatókúl, s e' százszerek legalább minden tizedikének olly gondolkodásmódot ohajtanánk, melly kész engedni az ésgyöző okfejtegésnek, habár e' fejtegetés végeredménye bizonyos pártfogalmak s felekezeti eszméktől eltérne is; ohajtanók: környeznek illy alkalmakor a' nagy hazafit minél számosabban azok, kik e' szegény hazáját igazán szívükön viselik, kik ismérnek ugyan határozott elveket eselekvéseiknél, de magokat azok alkalmazásikor a' gyakorlati téren esalhatlannoknak nem képzelik — s bizony bizony gyakorriabbak volnának köztünk a' valódi nagyság s igaz hazafiság diadalai!

A' vállalatnak, mondá ő, mellyről itt szó vagy on épen nem tartom lényeges kelléke gyanánt az ollyatén irányt, minőről az előttem szólt igen tisztelt t. bíró ur értekezett; a' gyáralapító társaság sikere mindenek előtt a' többször említett millió pengő forint által föltételeztetik: egy dombot látok én magam előtt, mellyet minden oldalról bekerítünk s hova hamarabb elfoglalnunk kell ha vállalkozásunk ohajtott sikerét élvezni s pedig minélelőbb élvezni kívánjuk. ez elfoglalandó domb, e' diadalmi halom nem más mint az érintettem — töke-millió (tetszés.) Az előttem szónoklott urak irányról beszélnek, én a' fenforgó tárgyat illetőleg más irányt nem ismerek, mint teljes erőből arra törekedni, hogy a' szerethető külön érdekek legalább ez egyre nézve lehető legnagyobbb mértékben egyesíttessenek. Olly téren állunk most, melly minden polit. párttörekvéstől ment,

használnunk kell ez alkalmat, 's a' helyett hogy elvek, irány és polit. színezet által pártérdekké engednők fajulni e' nemzeti közérdeket, azon kell lennünk, hogy társaságunktól illyesminek még gyaníthatása is távol maradjon. Ne mondják az ellenvélemény emberei, miszerint szakadás vagy megosztás esetére tág mező fog nyílni olly versenyzésre, miből a' haza közjává tekintve szerfölött sok hasznót várhatni; kik így gondolkodnak — bátran kimondom — vastag illúziókban ringatják magokat honi viszonyink fölött, 's ha valamikor, e' tárgyra nézve csakugyan hibásan számítottak. Magyarországon bármi nagyobb szerű kezdet gyakorlatba vételénél olly is parányi erő-összeg illy különböző, sok tekintetben ellen-irányu működés következtében alig képes csak némi részben is előidézni azon eredményeket, mikre egyébként bizvást számot lehetne tartani; egyesítsük azon — magában nem szerfölött sok — tette kész erőt, melly a' hazafias vállalkozások elősegítésére ajánlkozik, 's bizonyossá tehetem bármellyik kezdeményét, hogy legszebb reményünk — mint jobbára történni szokott — meghiusulni nem fognak. Egyesült erővel törekvés a' szeretett hazájára, közakarattal együttműködés a' haza szebb jövőjének megalapítása körül, volt eszelekvésim irány elve 's mindenkor vezérlője (közhelyeslés) ebeli meggyőződésém ércim számával mindinkább erősödött, 's ma, midőn sokkal közelebb állok a' s i r h o z hogy sem okom volna e' részben önámításnak adni helyt — bizton állítom, miként Magyarország nagy és hatalmas csak úgy leend, ha fiai közt örökös újhuzás helyett viszonos méltánylás, egymáshoz simulás 's a' haza szeretetéből származott összetartás lesznek napi renden (zajos éljenzés.) Én magamat a' conciliatio emberének vallottam; voltak — 's tán vannak maiglan is — kik ez öszinte vallomást neheztelőleg fogadták, mint találkoztak ollyanok is, kik e' meggyőződés-szülte eszelekvésemet hazám külön partu fiai irányában szerencsétlen taktikának nevezni jónak látták; ha ok diesőségül tekinték kizárólag valamely párthoz tartozni, én nem tartám a' tisztos és értelmes hazafisággal ellenkezőnek egyeztetés emberéül tekinteni.

Elmondá ezután a' hazafi gróf, miként ő soha sem helyeslette azok eljárását, kik azt akarják, hogy minden előforduló esetben a' haza 's külföld első ragyogásu csillagai keresnének föl bennünket; nálunk, ugymond, az illy csillagok igen ritkák 's a' helyett hogy bevárni, míg majd azok jelentkeznek, minket illetve őket fölkeresni 's közremunkálásukat fölteni. Ezek nyomán kijelenté, miszerint — ha tőle függne, kijelölni a' kérdéses igazgatót, választása másra nem esnék, mint igen tisztelt tagtársára az előtte beszélt K. t. b. urra; ez állításra őt semmi mellékes ok nem bírta, hanem főképen azon tapasztalás, miszerint az említett szónok darab idő óta a' honi ipar körül lankadatlan munkásságot 's nem csüggedő buzgózkodást tanusított, más részben meg egyesítve bírja mindazon tulajdonokat, mik körül-ményünk közepett leginkább megkívántatnak abban ki a' gyáralapító társaság kormányzására lesz megbízatva. Hogy mind e' mellett is a' választmány — mellynek a' ns gróf is egyik tagja — mást határozott 's másképen is tett, ennek igazolásul — mint kedélyesen megjegyzé, a' kárpit mögöl hordott föl több olly tény, mellyek egy részt a' gr. ur genialitásának megannyi tanujeljei voltak, más részt meg jövőre figyelmeztetésül szolgálódnak azok számára, kik jónak látnak ott és ollyankor vonni félre a' kárpitot, hol és mikor a' kárpit mögött saját gyengéik rejtőzködnék. —

A' több óraig folyt vita végre is Széchenyi e' fölkiáltásával: éljen az egység! 's az ezt követő szünni nem akaró éljenzéssel végződék; mire ezen hosszas vitatkozás említésének a' jegyzőkönyvben mellőztével a' választmány tette javallatván, titkos szavazás kezdetett 's a' választmányi tagok száma hárommal szaporították, t. i. C l a r k Ádám, Szabó Pál és Woljaner Sana urakkal. Mi e' hosszasan folyt vita néhány fővonalmit kiemeltük, mert tetteleg behi-zonyítva láttuk ez alkalomkor is azon állításunkat, miszerint ha gr. Széchenyi újabb mozgalmaink következtében elhagyva a' logikai egymásután szoros összefűzött láncszemcét, az iparügyre kitérő figyelmet kezd fordítani, ezt alkalmasint az okból teszi, hogy itt is, mint minden hazafi törekvésnél, erejéhez képest akadályozza a' tévtutakra sodortatást 's a' társaság tévedező bakkáját kívánt réybevezérteni tel-

hetőleg segítse: — ezen nézetünk, mellyet a' nagy hazafi legujabb irányu eszelekvésre vonatkozólag nem épen rég nyilvánítottunk, valósult 's pedig olly módon, hogy akkori sejtésünk bizonyosságra változásán nem lehet nem örövendünk; — de más részt szükségesnek véltük e' tárgy körül kifejtett eltérő nézeteket rövid szem elibe állítani azon oknál fogva, mivel a' vita közben kifejtett nyilatkozatok igen könnyítik ama kellő szempont fölálhatását, mellyből bizonyos kitünőségek szükségkép tekintendők, ha fölöttük 's eszelekvéseik fölött elfogulatlan itéletet akarunk mondani. Lehet hogy e' tárgyra még visszatérünk, addig is megjegyezzük, miként viszonyink közt, a' honi ipar fölvirágzását és szilárd alapra helyzetését azoktól alig várhatni, kik e' részben is, mint darab idő óta majd minden életkérésnél, féltékenyen magokhoz rántják az iniciatívát, aztán kizárólag csak bizonyos polit. irányu működésre kívánnak szorítkozni, sőt másokat is illyetén eszelekvésre szorítani. Ipar-előteremtésre szükségesek: mindenek előtt nyers anyag, földolgozó munkás kéz vagy gép 's aránylag elegendő tőkepénz; ezenfölül a' kiállított iparcikkék számára biztos és bizonyos mértékig nyereséges vásár; ezek főkéllékei az ipar-ügy fölvirágoztatásának: mi közük ezeknek polit. irány vagy színezettel? csekély philosophiánk — minden eddig fölfordott ugynevezett okok mellett is — föl fogni nem képes; lehet hogy az új P. H. itt is olly szoros kapcsolatot bírnak fölmutatni, mint a' centralisatio 's védegyeletben rejő egyesületi jogra nézve tevő. Mi legalább ez esetben messzebb lenni véljük a' különrészeket egymástól, hogy sem rajtok a' P. H. allegoricus modorában szólva hivatni képesek volnánk, azért hát bekövetkező fölvilágosításig maradunk meggyőződésünk mellett, melly ebből áll: iparvállalatoknál, millyen a' gyáralapító társaságé — polit. irány kitérését 's ez által a' pártoskodás még inkább növelését magyarságunk érdekében helyeselni nem tudjuk.

Biharmegyei közgyűlés. Január 22-én tartott törvényhirdető gyűlésen új törvényink fölött két kérdés került kissé vitatkozás alá: egyik a' törvény erejének kezdetére, másik a' közmunkák használatára vonatkozó. Amarra nézve kevés ellenvetéssel abban nyugodtunk meg, hogy a' sanctiótól veszi kötelező erejét: erre pedig az összeírás gyorsabb el-készíthetése végett nem járás hanem szakaszonként neveztek föl küldötségek, mellyeknek, miután a' megyei közigazgatáshoz szükséges tisztilevelezéseket is a' közmunkák közé számítottuk, egyszersmind a' levelezésről vitt helységi könyveknek megtekintése is meghagyatott olly formán, hogy a' helységeknek egymáshoz távolságát kijelölve összeírásai munkálataikat febr. 24-ig a' törvény értelmében rendelt központi választmányunk adják be, hogy ez márt. 3-án tartandó közgyűlésünk elibe terjeszthesse a' közmunkák felosztásáról készített tervezetét 's kimerítő véleményét arról is, mennyiben kelljen egyes helységeknek a' levélhordást beszámítani. Azonban a' jegyzőkönyvben a' törvény kötelező erejének kezdetéről 's e' fölötti megállapodásról egy szó sem említett, valamint azon indítványról sem, mellyet egy buzgó oláh az iránt tett: hogy a' g. nem egyesültek vallási ügyének elintézése jövő hongyülésen az előleg szorgalmazandók közé soroztassék. Bárha erre nézve az indítványzó oda utasítottott, hogy az előleges teendők iránt véleményező választmány munkálatainak adja elő indítványát; még is azt hisszük, hogy illyesmit jegyzőkönyvben egészen elmellőzni nem szabad, mert így a' jegyzőkönyv, mellyet mi a' közgyűlésen történtek hív tükrének tartunk, rendeltetésének nem felel meg. — Fölolvastott ezután a' httótanácsnak azon intézvénye, miszerint legfelsőbb parancs folytában a' Rendeknek meghagyja, hogy miután a' kir. biztosnak múlt évi nov. 10-rol kelt 's egyéb fölterjesztett iratokkal visszavárt jegyzőkönyvünkben taglalt levelekből elvek mind a' törvények 's legmagasb megbízást teljesítő kir. biztos törvényes hatóságának megfelelők, ő felsége által is jóváhagyatnak, emellőgvást a' kir. biztosnak ezután is kellőleg engedelmeskedni 's rendelkezésnek végrehajtásában segédkezeket nyújtani kötelezőségeik ismer-jék, errenézve thiró B. Ö. szót emelvén azt indítványozta: hogy e' törvénytelen intézvény tárgyában három felírás készíttessék: ő felségéhez, kinek parancsa folytában keletkezettnek mondatik ezen intézvény, nádor ő fenségéhez, ki az előbbi intézvény kibocsátásában mint elnök bizonyosan befolyással

volt — 's a' httótanácsához, melly e' tárgyban a' Rendekhez még múlt évben kedvező intézvényt bocsátott ki. Ez indítvány olly kevés ellenvetést tapasztalt, hogy L. G. liberalis szónok, ki az intézvényt elménczésnek hitt rögeszméjénél fogva, olly gyakran ismételte kis óriásnak, rosszabb taktikát nem választhatott, mint vallásos elvek illetlen fessegetésével elárulni vallástalanságát 's keble azon titkát, miszerint ő képes saját vallását lealázólag a' dogmákat is nevéssé tenni, csak hogy népszerűséget vadászhasson. Megyénk ugynevezett liberalisainak nagy mentora ugyan jó sikerrel használt annak idejében kis vallásos traductiókat a' könnyelműek megnevetetésére, de a' dogmák körül nem igen forgolódott: figyelmeztetjük tehát L. G. urat, hogy máskor betanult vitzlelvet botrányne okozzon vagy legalább azon régi deák mondást ne felejtse: quod licet jovi non licet — ☉

Budapesti napló (febr. 9-én.) Letűnt a' farsang, vele együtt elmúlt a' vigalomzaj, 's most az anyagi élvezetek mámorából kiábrándulva különféle érzelmekkel tekintünk vissza e' letétezt időszakra. Nem egy család érzi keserűn az anyagi élvezet után mulhatlanul bekövetkező szokott anyagi veszteségek súlyát; hja ez már a' világ folyása! ma hop . . . . holnap megperdül há-zunk, vagy jobban szállásunk előtt a' dob! . . . . Időt engedünk olvasóinknak e' komoly meggondolást igénylő thema felett kellő fontolással elmélkedni a' nagy bőjti unalmas estvéken, ugy is mult hamvazó szerdán meg kellett emlékeznünk hogy: p o r, h a m u, semmi vagyunk. Iszonyu igazság! még is mennyi hju törekvés az ellenkező behi-zonyítására! pedig bármédig fürkészünk, végre is ott állapodunk meg, hogy anyagi részünk elporlik de a' szellem halhatatlan, 's művei több állandóságot biztosítanak; azért törekedjünk maradandó vagyonra, melly nem por és hamu; hanem lelki szellemi kincsre: t. i. ha-za- 's emberbologgításra. Illy komoly gondolkodásban lepnek meg a' letűnt farsang utógondolatai, mellyekből ha visszapillantunk a' legördült rövid örömidő legnevezetesebb társasági vigalmira, ezek nemzetiségünk haladására mutatni látszanak legalább öltözeti 's tánczi szempontban. A' védegyeleti multság magyar irányát a' jó-gászból pótlá ki, legalább tánczra nézve. — A' körből valódi típusza volt a' magyar egységének, mint azt az utógerjedelmek is, mellyekkel a' divatlapok miatta egy-más ellenében állnak, szembezőkölge tanusítják. — Az alarezos hálok 's velencei farsangrul nem szükség szó-lanunk, azok ugy is olly kevés összefüggésben vannak nemzetiségünkkel, mint a' honi homokbuczkák a' tenyészettel. Az irodalom, 's ezzel kapcsolatos színházi viszonyok új alakulási téren vannak; 's így a' nemzeti színház ügye az igazgatósági bonyolodások miatt nem jutott mindéddig olly esüggessző helyzetbe, mint némelyek hie-delmünk szerint nagyított, hír szerint állítják, a' főbb helyre bemutatott számadások vizsgálata ezt majd leg-hi-vebben tüntetendi ki, addig is teljes megnyugvással lehetünk annak jobbra 's örövendésre fordulása iránt, miután olly férfi áll örön, védül és gátul, ki mint az orszá-gos Rák választottja a' benne helyzett országos bizodalomnál fogva is legészerszerűben gondoskodni buzoga' saját felügyelése alatt vezérlet kormányánál fogva is, hogy az eddigi fonákságok elhárítása mellett rendes örökös legyen e' nemzeti intézet ügye fölött, nehogy az olly váratlan csapást kénytelenítessék többé önmaga 's a' közönség rovására tapasztalni. Hiszük egyszersmind hogy a' drámaügy a' daljátékkal ezután is olly testvéri-leg egymást gyámoló összhangzába fog hozatni, mint szükség és illő állani mindenkor e' rokon párnak. Hiszük hogy ezental valódi színmű-bíráló választmány helyeslő itélete nélkül — 's így minden egyedi sugallás vagy ki-vétel mellőztével egy mű sem kerülend előadásra, bár-kítől származzék is a' szindarab. Való ugyan, hogy illy választmány sem esalhatatlan, ha csupa olvasásból itél, azonban még is biztosít legalább rüpök bukások ellen. — Nagy ideje, hogy több visszaélés történt volna, mint majd perenzékenni van napirenden a' honi- val, most már vi-rág, esemege, gyümölcs, káj, patvar, enthusiasmus, 's tudja Isten mi még, szóval majd minden-honi! esuda hogy még a' tüz, víz, lég is annak nem bémáltatik! vannak azonban megátalkodott becsületes kereskedők, kik a' nem honit valódi külföldi ezim alatt elég elszántak árulgatni: 's bizvást is azok lehetnek, mind abban, mit m a g u n k gyártani 's előteremteni nem tudunk; ismét találkoznak olly becsületesek is, kik a' tóduló vevő serget azon öszinte vallomással gyérik: hogy a' honi már elfogyott, 's enek nem létében a' honinál olesőbb külföldivel szolgálunk. De bezzeg mennyi van ollyan, ki a' nem honit is honiként tözsérli el nyereség vágyul! — A' nemz. casino múlt ha-vi nagy gyűlésében színházi páholyáért 1400 frt helyett 1800 p. frtot határozott fizetenni a' páholy-megszüntetési indítványra kelt éles vita következtében. A' nemz. casino összes pénzértéke ingó vagyonán kívül 1844ben: 78,950 ft. 4 kr. p. g. volt. Az évi bevétel: 32,281 ft. 26 kr. kiadás: 27,861 ft. 7 kr. kiadott névszerint házbérre 5020 fr. szelle-mi élvezetre 5572 ft. 21 kr., kártyára 721 ft. 9 kr., do-hányra 's dobányzási szerekre 359 ft. 57 kr. 's b. — A' Reguly-társaság elnökévé Császár Ferencz, titkárrá Iri-nyi, pénztárnokká Antal M. választott 's tag 2 p. g. frt mellett mindenki lehet. — Az archaeologiai társulat is tartja gyűlését Kubinyi Ágoston elnökele alatt: miről bő-vebben majd máskor. — A' Kisfaludy-társaság jan. 29-ki gyűlésében Császár F. és Szigligeti tagokká választat-tak. — Fővárosunk disztekintetéből növekedni fog az ál-

tárgyban a
intézkedést
tapasztal
intézkedést
gyakran
nem
feszít
titkát,
dog-
népszerű-
liberali-
használt an-
könyvmű-
nem igen
Gurat, hogy
okozzon vagy
elejtse: quod

Letűnt a far-
s most az anya-
lönféle érzel-
zakra. Nem egy
nullatlanul be-
súlyát; hja ez
megperdül há-
... Időt en-
dolást igénylő
nagy bünti u-
erdán meg kel-
semmi vagyunk.
ekvés az ellen-
részünk, vég-
részünk elporlik
landóságát biz-
agyonra, mely
inesre: t. i. ha-
gondolkozásban
t, melyekből
örömidő legne-
tiségünk hala-
s tancziszem-
irányát a jo-
e. — A körbál-
tek, mint azt az
pok miatta egy-
anusitják. — Az
m szükség
gésben vannak
ezek a tenyé-
s színházi vi-
a nemzeti szín-
miatt nem jutott
t némelyek hie-
lítették, a főbb
a ezt majd leg-
nyugvással le-
ulása iránt, miu-
mint az orszá-
szagos bizoda-
skodni buzog a
nyál fogva is,
illet rendes ör-
dött, nehogy az
öbbsé önmaga
k egyszerűs-
is oly testvéri-
g hozatni, mint
párnak. Hisszük
zmány helyeslő
gallás vagy ki-
ldadásra, bár-
gyan, hogy illy
olvasásból itél,
akások ellen. —
volna, mint majd
l, most már vi-
ntusiasmus, s
oni! esuda hogy
áltat! vannak
edők, kik a nem-
ántak árulgatni;
mit ma gunk
mét találkoznak
get azon őszinte
elfogyott, s en-
ivel szolgálnak.
onit is honiként
casino mult ha-
400 frt helyett
-megszüntetés
A nemz. casino
844ben: 78,950
ft. 26 kr. kiadás:
5020 fr. szelle-
1 ft. 9 kr., do-
57 kr. stb. — A
mez. titkárra Tri-
s tag 2 pgő frt
gizai társulat is
alatt: miről bő-
csaság jan. 29ki
okká választat-
kedni fog az ál-

tal hogy 3d. Károly királyunk által épített hadastyáni lak-
tanyát az evang. egyházzal összeesatló dísztelen fal és
épületrom el fog takarítani 's ez által a hely élvezhe-
tőbb téré alakíttatni. — Időnk néha fagyos, többnyire
lueskos, ködös, ritkán szeles. Csak tavaszkor ne legyen
telünk mert a természet adós nem marad. — Kik eddig
egyedül fényes táncztermekben vélelkiálhatni éltek
örömeit, szerették volna mindnyájokat mult esőtörtökön
délelőtt a megyei nagyobb teremben tartatott Kisfaludy-
társaság 8d. közgyűlésén látni, hol valóban nemes szel-
lemi élvezetben részesült a szép számu válogatott hall-
gatóság, e gyűlés leírása Társalkodók külön czikke
fárgyaul szolgálván érdekelt nem akarjuk esonka kivonat-
tal esőkenteni; a nemz. színházban rendezett Kisfaludy-
ünnepélyről azonban jövőre. A fővárosi közönség fig-
yelmét e napokban igen bofrányos kiesapongás foglalta
el. Mint minden ujdonság, ez is ezer alak- és módosítvány
szerint szállong ajkáról ajkra, mi többi közt a következő
hallottuk leghitelesnek: hushagyó kedden délutáni 5 óra
tájban a révész-ladikok, hihetőleg a keresetjüket némi-
leg esőkentő gőzhajózás elleni fondor szándékbal,
vagy talán az ekkor támadott szél miatt is megszűntek
a két város közötti szállítástól; e miatt
igen összetorlott a farsang farkán úgy is dologtalanul
s egy részben mámoros-fővel rokonozatlanul szédelő
népesség a Dunaparton 's nagy garral és zajjal átszállít-
tatás végett Buda kis gőzösré öznönlött a nélkül, hogy azt
a csekély megszaporított kért rendőrség fékezni bir-
ta vagy fékezni tanácsosnak tartotta volna. Ekkor mint-
egy 6 óra felé dühös szél korbácsolván a Duna hullámit
a hajókapitány figyelmezteté a zajongó öszszetódult
esopotot, hogy a gőzös túl levén terhelve, a már eddig
hajóra szálltak életének nyilvános kockáztatása nélkül
az átszállítást nem teheti de mind hasztalan, a népeso-
port mind inkább nyomakodott a kis gőzösré, mely esen-
des időben sem szállíthat 300 személynél többet. A ka-
pitány utolag figyelmezteté a hajóra vakmerőn tola-
kó garázda néptömeget a mulhatatlan bekövetkezendő
átkelesi veszélyre, de újra sükeretlenül a nép nem tá-
gított sőt vízbedobással is fenyegeté őt, ekkor a kapitány
a zenehonás átkívánkok életét nem akarván veszkocz-
kára kitézni, elvonult a hajóról. Mire a felbőszült esop-
port a gőzösrön szörnyű rombolást vitt véghez 's rako-
ezátlansága által a gőzhajó társaságnak tetemes kárt o-
kozott. A gőzhajótársaság koránsem haszon miatt, melly-
ben mint ez új közlekedési vonal jövedelméből kivilág-
lik, koránsem részesült, hanem főleg a két városi kö-
zönség kényelme tekintetéből annyí lapí 's egyéb felszólí-
tás után létesíté ez ujdón gyorsabb közlekedést. Illy
vandálistmus által összerongált Buda gőzös természet-
esen most kitatarozás végett az ó budai hajógyárban vesz-
tegelni kénytelen 's így a közönség miveltebb része a
menthetetlen dulás miatt e vonali kényelme köz-
lekedésmódtul megfosztatott. Mások másként adják elő
(s meg lehet toldott, költött, változatos commentárral) a
rombolás előzvényeit, de a tényt senki sem tagadhatja.
E pusztítás után parancsoltatt meg a konok ladika-
szoknak az átszállítás, mire a megromsolt gőzös nagy
bajjal vitétt az ó budai gyárba tetemes sérvéi kiigazit-
tatása végett. — A báltadó jogászok
tánczvizgalmi költségei fődözését fölülhaladó öszszeget
(körülbelül 150 p. ftot) az éhenhalással küzdő árvame-
gyeieknek határozá ajándékozni, az ifjak báljából fönma-
radt öszzeget pedig a pesti dolgozóház pénzára gyar-
apítására fordíttatt.

Duna-gőzhajózás. A triezti Lloyd folyóir-
ata szükségesnek látván elejét venni a külföldi la-
pokban közlött különféle hírek nyomán keletkezhe-
tő felreértéseknek, következőleg szól a duna-gőz-
hajózási társaság 's a triezti Lloyd közt létrejött
egyezségről: A triezti Lloyd átveszi a dunai tár-
saság tengeri gőzöseit egyszerűs mind pedig magára
vállalja a gőzhajózás eszközését azon tengeri vona-
lakon, hol az eddigelé a dunai társaság által esz-
közölteték. A két külön társaság gőzösei Galacz-
nál fognak egymással mindig érintkezésbe jöni, mi
által a dunai hajózás nemesak egész Konstantiná-
polyig van biztosítva, hanem a többi tengeri vonallal
különösen pedig a levantei közlekedéssel is öszse-
kötetésbe jut. Ez egyezvény következtében a du-
nai társaság minden erejét Dunánkra fordíthatja és
pedig úgy, hogy hazánk egyéb folyami is részesüljen
nek lassanként a gyorsabb közlekedés jótéteményi-
ben. A Lloydnak eddigi szerföltött hasznos műkö-
dése a főnebbi egyezkedésnél fogva sokkal szélesb
alakra helyeztetik, mert ezentul a syriai és alexan-
driai vonalokon kívülül látandja el a galaczi, trape-
zint 's thessaljai vonalokat is; erre nézve új pénz-
források lesznek szükségesek, miknek megnyitta-
tása iránt az illetők legfensőbb határozást várnak,
miről annak idejében olvasóinkat értesíteni el nem
mulasztandjuk.

Ausztria.

Az 1813 's 1826ki öszszeirásai rendeleteknél fog-
vást az iparüző és polgári esztályok katonáskodás
alá vettetének, 's csak némelyek — különös esá-
szári kegy által mentetének attul föl. Legujabban
azonban egy esászári rendelet az iparüzőket és pol-
gári osztályokat, mellyek már az egyenruhás pol-
gári örseregbe iktatják — a katonáskodási teher-

től végkép fölmenté. Melly k. rendelet, tekintve az
ipar általános hatását a népjölet elmozdítására,
minden örökös tartományra ki fog terjesztetni. —
Bécsben nem rég alakult egy társaság, mellynek
czélja: a büntetést kiálltak feyenezeket erkölcsi-
esileg javítani 's már is szép előmenetelt tamit. El-
dig 59 illy egyed van a társaság gonlossága alatt,
's közülök csak 7 tapasztaltaték visszaesésben, e-
zek közt négy némben. — Bécsben részvényes tár-
saság alakult a kereskedést Keletinlia felé megin-
dítandó. A főváros legelső pénztőzsérei láthatók az
aláírási iveren. Triestben szinte nagy pártoltatás-
ra talált ezen nyeresz vállalat, hol egyszerűs mind
a kezelés főhivatala állíttatik föl.

Amerika.

A journal du Havre kegyetlen öldöklést ír le,
melly Montereynél Mexicóban a francziákban vite-
tett véghez. Angelina havrei ezethalász-hajó Mon-
terey mellett álla horgonyon, 's mivel a hajósok e-
gyike agyonütetett, a kapitány az illető hatóság-
tól elégtételt kívánt; mire elégtétel 's válasz helyett
az örség megrohana a hajót, 's nemesak a matröz-
okat gyilkolá le, hanem a Montereyben tartózko-
dó francziákat is. — Ujyorkból dec. 31ig terjedő hí-
rek szerint ezen tartomány Van Rensselaer megyé-
jében polgár-lázadás dühöng, mellynek támasztóji
azon h a s z o n b é r l ö k, — kik a ha-
szonbérlet kikötött öszzeget az illető földtulajdo-
nosoknak megfizetni vonakodnak, 's hogy magokat
e vonakodásukban még félelemesek is tegyék —
fenyegető esopotozatokba olvadának, 's rablás,
dúlás, sőt több védtelen személy legyilkolásában
mutatták vad erejüket. Jövedelemadó-ellenzőknek
(antirentier) nevezik magokat; vezérok: Belding
kimagát melléknéven kis villámna k hívatta és
dr. Boughton, ki nagy villám melléknévet vá-
laszta. E dörgő villámok azonban csak rövid időig
czikázhatának a polgárország esendes egén; mert
Franklin villámhárítója elvégre őket is börtönbe
hárítá. Belding, kit gyilkossági vád is terhel, tör-
vény elibe állíttatott kihallgatás végett, de alig
nyitattott meg az ülés, midőn a serif újabb lázongó
esapatoknak e város felé közelgését jelenté, hogy
fogolytársaikat börtöneikből kiszabadítsák. E hir
nagy zajt támasztott a városban; az ülés szétosz-
lott, és Belding börtönbe visszakísértetett, őri-
zetére 200 fegyveresből álló katonaság, és egy
osztály pattantyusság rendeltetvén. Hudson polgár-
sága fegyvert ragadott, 's elszánt komolysággal
foglala el állását, mellynek czélja volt: a lázongó-
k egyesülését megakadályozni, kik mintegy 1000
főből álló haderővel két oldalról közelítének a város
felé, annak falainál adandó jelre erejüket egyesi-
tendők. Délután a városi hatóság öszze gyülekezett
's határozá: hogy 100 önként vállalkozó férfiből örs-
ég állíttassék, melly egy hónapig a város esőndje
és a behörtönzöttek felett örköljék. Alig hirdette-
tt ki e határozat, már 1000en fölül ajánkoznak
ezen szép polgári kötelességteljesítésre. Sőt a kö-
zellekvő helységek lakosai is fegyvert ragadtak e
czélból. Később a tartomány kormányzója némelly
elfogott zendülőköt érté, hogy a jövendő ele ma d-
dó-e l l e n z ö k — mit nyilván nem létesíthettek,
azt alattomos eselszövényekkel akarják elérni, azért
titkos társaságot alakítottak, mellynek főadata Co-
pake-nél öszze gyülni 's innét Hulsont megrohanni,
's ezen várost hamuvá égetni; ez okból a kormány-
zó Bouk két gyalog és egy lovas századot küldé a
hely színeré az ott öszszeseregrendőket elfogni.

Mexico. A mexicói lapok hosszasan okoskod-
nak a jelen eredmények rejtélyes okairól, mellye-
ket külön színezetjök miatt külön forrásokból merít-
nek. Egyébiránt semmi újat nem említnek, 's csak a
már közlötöket fejtegetik; — abban kívált mind-
nyájan megegyeznek: hogy a népláng olly hirtelen
föllobbantának Canalizo helyettes elnök volt oka, ki
a congressust önkénye szerint szétosztá, a sajtó-
szabadságot és polgári hatóságok működését föl-
függeszté, 's az uralkodás föltétlenes hatalmát
Santa-Ana kezeibe játszá; csak e tett következtet-
heté, hogy a legbékésb jellemű polgárok is Puebla,
Mexico, Perale, Valupe, Cordova, Veracruz,
és Ulloa tartományokban pillanat alatt lángba borul-
tanak, mert legszentebb kiváltságuk — a népszab-
adság vettetett latba egy önkényes dictator irányá-
ban; e düh annyira hágott, hogy a mexicói polgá-
rok Santa Anának azon mellképét, mellyet a pol-
gárság sept. 16án köztisztelet jelenül örömrivalgá-
sok közt leplezett le, most az utczára dobták, 's ott

sárba tiporva izekre szaggépen azok, kik azt előbb
h o z a n n a - kiáltások közt függeszték föl. Nemkü-
lönben Santa Anának lábcsontját, mellyet ez nem
rég rendkívüli pompával temettetett el, most a nép
fölasta, 's gúnyolva hajigálta. Pueblában függő ké-
pét leragalták, 's először lenyakaszták, azután esü-
fok közt szétdarabolák. Így eselekvének azon ma-
gányosak is, kiknél a dictator mellképe megvolt.
Népszerűnek lenni szép, és magasztos, de a nép-
szerűség utja siklós, csak következetes jellemző-
lárdssággal haladhatni rajta! — Legujabban az ide-
iglenes elnök Herrera következő proclamatiót kö-
rözteté: „Mexicóiak! egy tulhítségében elvakult
kormány minden törvényinket megsemmisité azt
gondolván: hogy a nép az ő önkényétől függésben is
élélhet. De én minden rangu polgári állásuktól, 's
az örség főbb tábornoktól fölszólíttatva alkotványos
rendszerünket visszaállítottam, 's hízelgek magam-
nak, hogy Mexico és minden egyéb vidék megha-
sonlott ereje engedelmeskedőleg egyesülend kor-
mányunkban. Fölszólítok tehát minden polgárt vele
született tiszta hazafiai szeretetből az alkotványos
kormány mellé csatlakozásra. A nemzeti congressus,
melly nem sokára öszszeülend, mindenkinék tudtaul
adandja, mit kíván a hazájólle a polgári köte-
lességtől. — A nép így aratand felsőségéhez méltó
politikai eredményeket, jöllétben olly dúsakat, mi-
nőket kíván polgártársatok Herrera. — E nyilat-
kozvány a republica minden részeiben hangos taps-
sal üdvözöltetett; valamint a visszaállított congress-
ust örömszaj kíséré elűseibe.

Spanyolország.

A j. d. D. jan. 28d. száma megerősíti Zurba-
no már előbb közlött halála híret. Logronyóban jan.
21d. lövették hátulról agyon. Ugy halt meg mint ka-
tona, megbánva azonban, mint mondják tettét; de kár-
hoytatva nöjé, hogy ez lázadásra izgatá 's oka volt
az ő 's két fija halálának. Legujabb madridi hírek
szerint, a miniszterség új szelid-szembevetősi
rendszerét Zurbanora is ki akarván terjesztetni, hir-
nököt küldé Logronyóba, olly meghagyással, hogy
halaszszák el a kivégeztetést. Ezen hírnök, termé-
szetesen elkésett; mert miután Oribe tábornokot
azért tevék le, mert késett az ifju Zurbanó agyon-
lövetésével, utódjának nem volt mást mit tenni e,
mint a dolgot rövid uton elintézni. No de azért ezen
szerenesétlen elhalasztást is kegyelmezési iromá-
nyai közé sorozhatja a miniszterség. A kormány
pénzt küldött Londonba 's Párizsba, az idegen se-
regek hátralevő zsoldja kifizetésére.

Anglia.

Azon fellegzet daczára is, melly Peel minisz-
teri helyzete fölött lebeg, 's a közlegő ülések ké-
pét befátyolozza, a párthívei közt történt megha-
sonlás 's azon agyarkodás daczára, mellyel a tory-
párt vezére ellen viseltetik: politikája főpontjai e-
redvénye által erősítve tekint a kormány a parla-
ment elé. Itt előszér is azon keresk, politikai nagy
maximák jutnak eszünkbe, miket Peel minden habo-
zás nélkül kitézött, és szerencsésében 's nagyobb
előrelátással alkalmazott, mint könyvmű elődei.
Ezek 1841d. javaslatákkal eserben hagyák a ke-
resk. reform egész ügyét, mit aztán lépesónkint
Peel mozdított elő részint az 1842d. árszabályo-
zással, részint azon intézkedések által, miket a köz-
ségek háza mindig jelentéktelenbnek hitt, mint a-
zok valóban valának. Ezen intézkedések közt leg-
fontosb volt a canadai gabnabill 1843ról 's a sza-
bad munka által gyártott ezukort illető 1844iki. A-
maz arrul gondoskodék, hogy a britt gyarmati, je-
lesen éjszakamerikai gabnákat quarterjétől fizeten-
dő 5 shilling meghatarzott vámért angol kikötőkbe
lehesen hozni; olly föltét alatt azonban, hogy a ca-
nadai törv. hozás az egyes. statusokbeli gabnára ha-
sonló vámot vessen. Ennek következtvénye volt:
hogy tavaly szintén egy millió quarter gabnát 's
200 ezer mázsa lisztet hoztak Canadából Angliába.
Nagy részét ennek alkalmasint a canadai tengeren
esempezték keresztül. Bármint legyen a dolog, ha
Canadából ennyit hoznak be, ezen körülmény nagy
hatást gyakorol az angol piacokra, 's közönséges
években említett mennyiségű szállítás az angol nép
szükségeit kielégíti 's a gabnatörvény elleni izga-
tásnak tényleg nyakát szegi. Ezen izgatás majd
törvényellenes irányt veend 's ha szarnyaló hírek ut-
án indulhatni, néhány az alsóházban ülő földmives
pártjától elszakadva a canadai gabnabill viszszavé-
telét akarja eszközölni. Nem szükség mondanunk:

hogy ezen kísérlet nem vezetend eredményhez. Czukorvámokat szintig keresték, mert a Venezuela's Anglia közti szerződés következtében behozott venezuelai cukor mennyiségből világos, mikép semmiféle cukrot sem zárhatni ki a 36 sh. esekély vámból, készíttessék az szabad, vagy rabszolgák által 's olly tartományokban, miknek Angliával hasonló szerződésök van. A' dublini repealegylet utolsó heti ülésében O'Connell azokon kívül, miket mult számunkban röviden említék, Fitzgeraldot ajánlta a' Tipperary grófság szabadelvű választóinak kijelöltül. Mi engemet illet, folytatá legközelebbi parl. ülésekre nem fogok elmenni, mert jelenlétem egészen haszon és siker nélküli.

Franciaország.

A' köv. kamrai ülések még mindig választási vitatkozásokkal foglalkoznak; több, a' miniszterség eljárását rosztaló módosítvány esekély szavazattöbbséggel mellőztetése után heves zajt kelesztett Maleville Leo a' választási 2d. szakaszt illető azon módosítvány, mely Pritchard kármentesítését nem helyesli. Odilon-Barrot 's Dufaure mellett szónoklottak, felhozván a' megsértett nemzetbüszkeséget, 's hogy Franciaország ellenségének, ki a' benszülötteket föllóvalá, még kárpótlást is fizettek. Guizot válaszóla ellenben, mikép, igaz, Pritchard jogtalanságot követett ugyan el, ezért el is távolíták őtet, de másfelől a' velebánás formája helytelen volt, 's ezért a' kárpótlás; különben Angliával könnyen szakadás történt volna. Felállás v. ülve maradással szavazásra került a' dolog. A' balszél, belközép, jobb szél, jobb közép egy része 's a' közép egyes követői a' módosítvány mellett nyilatkoztak. Az elnök kétesnek mondván a' szavazat eredményét új szavazás lön szükséges. Ennek eredményül a' titoknok megkérdetése után, mondá ki az elnök, hogy a' módosítvány megbukott. Rendkívüli zaj. A' balszél: elfogadás mellett nyilvános a' többség. Néhány tag az elnökhöz fordult; de ez már eltűnt, még pedig olly sebtében, hogy az ülést sem oszlata el forma szerint; sőt még kalapját is oda hagyá. Még fél óráig tartott a' zajos jelenet. Kiki a' bureau felé tolt: többen kiálták: senkit sem kell kibocsátani, míg a' kedélyek nem csillapulnak. Illyforma kifejezések is voltak hallhatók: szegyen, gyalázat! végre a' teremet odahagyják. Más napon leírhatlan zajgások közt nyiták meg az ülést. Egyik a' tegnapi kérdést akará fölleveníteni, másik a' választási 3d. szakasz vitatását megkezdeni, mely Francia- 's Angolország közti barátságos viszonyról szól. Billault jött szóhoz: megemlíté, mikép kinek-kinek kell annyi bátorságának lenni, hogy véleményét kimondja, 's a' követek, kik ezen szakasz tartalmával egyetértenek, meggyőződéseiket az ország szemelátára nyilvánítandják! Ezen szakavat élénk zugás követé középül. Önök fenyegetőznek! „Mi senkit sem fenyegetünk!“ Egy kis igen heves zűcsere után 20 konservatív tag ohajtására titkosan szavaztak a' szakaszok felett, minek

eredvénye az lön, hogy 213 szó 205 ellen a' szakaszt elfogadta, 's a' választási viták befejeztettek.

Poroszország.

A' tartománygyűlés határideje csakugyan febr. 9ére tüzetett ki Danzigba; mely hír a' polgárok pol. életére igen elevenítőleg hatott. Több város és közsönség kérelem-készítéssel foglalkozik, melyet a' törvényhozó gyűlésnek bemutatni szándékok. A' königsbergi tanács és polgárság, többek közt következő pontokat tett föl: 1) eszközöljön ki a' tartománygyűlés a' városokra kedvezőbb elvet, 's ez elv nyomán azoknak hatályosabb fölléphetését a' törvényhozásnál. 2) A' határozat-kimondásnál többszessék el a' szavazók 2/3da, 's mondassék ki: a' többség határoz. 3) Változtassék meg azon intézvény, mely az országgyűlési elnököt kizárólag az első rendből választatja. 4) Tartományos rendek alakíttassanak. 5) Hozassék be a' nyilvánosság, és a' szóbeli védelem a' büntető törvényszékeknel, és szüntessenek meg a' kivételes törvényszékek. 6) A' városi hatóságok nyilvános tanácskozása léptessék életbe. 7) A' zsidók polgárosíttassanak. (Ezt egy alkotmánytalan nép akarja!) 8) Praeventív intézkedések nélküli sajtószabadság. 9) A' mart. 29ki törvény módosíttassék. 10) Tanítási szabadság eszközöltessék.

Olaszország.

Bolognai legújabb hírek szerint Romában megerősítették azon itélet, mely 16 egyedet bizonyos összeesküvés miatt sújt; ezek közül 11 — 5, 8, 10, és 15 évi gályarabságra van kárhoztatva, 5 szabadon bocsátott. — Romában, jan. 8án tartott fitkos consistoriumban a' németországi kath. egyházak ügye volt tanácskozási szönyegen. Ez érdemben többféle határozat hozott 's utasítások a' németországi főpapsághoz. A' legközelebb tartandó consistoriumban beszédet tartandó a' szentsége, mely a' cathol. egyházak viszonyait Német- 's Spanyolországokban mutatja ki.

Schweiz.

Locarno jan. 15. Magadino helység szomorú eseménynek volt tanuja. A' nagy tanács t. i. egy határozata által Vira helységet két külön községre osztá, Magadinora és Virara. Jan. 12én Magadino község előjáróihoz egy kérelem nyújtott, mely az ismétli egyesítést szorgalmazá. Ezen kérelem tárgyalatása nagy ingerültséget idézett elő; 's midőn az egyesítést sürgetők kisebbségben maradtak 's a' határozat a' nagytanács végzemenyét fentartandónak mondá ki, Virara siettek, hol magokhoz vevén több rokonérzelműt megjelentek Magadinoban, 's a' végzés megváltoztatását sürgették. A' helybeliek a' fegyverkezett megjelenőktől megijedvén a' tárgyat huzzák, míg egy alattomban segélyért küldött hírnök Locarnoból katonaságot vezetett a' megtámadottak védelmére. Este felé meg is jelent a' katonaság hajókon, mert a' helység Lago di Maggiore partján fekszik — de kiköthetőséket a' támadók fegyverrel akadályozák, 's midőn engedelmes-

ségre többször felszólították 's ezek mindannyiszor ellenállással feleltek, a' katonaság tüzelésre kapott parancsot. Az ellenállók közül kettőt agyonlöttek, egyet megsebesítettek, a' többi elszéledt. 15én bebörtönöztetének 's ezek közt 1, Antognini József nagytanács tag. — Zürichi lapok szerint két berni követ Tavel és Weber kormánytanácsos Luzernbe jöttek az itteni kormány napi ülésében szavazattöbbséggel eldönteni, hogy a' jezuiták egész Schweizből üzessenek ki, 's hogy e' határozat végbehajtására, ha szükség, fegyveres erő is használassék. Az inltványt a' zürichi kormány félreveté kijelentvén, hogy ő minden törvényes eszközt szívesen használ a' luzerni tanácsot határozata visszavételére bírás végett, de polgárháborút támasztani borzad. Luzerni lapok jan. 16káról jelentik: hogy ott új hadosztályok alakíttanak, melyek első felhívásra esatakézen jelenendnek meg. E' munkában legnagyobb részt vesznek Leu tanácsos és Rüttiman ezredes. Entlibuchban a' gyűléstérn fölfegyverzett asszonyok is jelentek meg a' kitűzött czéla munkálkodandók. — Az aarai fegyvertárban minden készen áll a' szabadsereg számára. E' szabadsereg, melynek száma berni, aargau és a' baseli cantonokban mintegy 14 ezerre rug. bevarja a' glarusi, és wintherthuri szabadsereget, ezel azaián egyesülve szándékoznak berontani a' luzerni cantonba. — Luzernben működésétől tizenkét hirlap tiltatott el.

Svédország.

Stockholm jan. 7. Az itteni országgyűlés berekesztése akkora halasztatott, midőn király Norvégiából visszatérend, azaz april. 15ére. — A' paraszterend a' bizottságnak azon javaslatát, mely a' Rdeket a' papsegének miképi eltartásáról és lakásáról intézkedik és szólítja föl, 39 szóval 19 ellen félrevetette azon nyilatkozással, hogy a' plébánusok magok tartásuk segédeiket, a' nép a' nélkül is eléggé levén a' papi adózásokkal terhelve. Hasonlag azon javaslat, mely a' legfelsőbb törvényszékekhez több tagot ajánl választatni — 32 szóval 23 ellen megbukott.

Oláhország.

Jan. 10ki hírek szerint Philippesco János eljegyzé a' hospodár idősb leányát, 's három nap mulva a' menyekző is megtartatott. — Azon tervezett esatorna, mely a' Dunát a' fekete tengerral kötendné össze, alig fog létrehozni több politikai és kivált anyagi nehézség miatt. — Berlihi hírek után porosz király ő felsége elfogadá a' jassy-i evang. közönség fölötti pártfogóságot. Kagolnicsan moldvai őrnagy, ki némelly sértő kifejezéseiert klastromba záratott, két havi fogság után szabadon bocsátott, nemkülönbén Negrazzia a' pénzügyminiszeri kanczell. igazgatója, ki lapokban megjelent gúnyirata miatt jőszágará száműzetett, — 's kegyelmet kapott. E' megkegyelmezések a' hospodár népszerűségét annál inkább nevelik, mert mindkét elítelt a' népek kedves embere, 's így bosszundulatforralást a' hospodárra nem foghatni.

É R T E S Í T Ő.

Harmadik 10 petes részlet-fizetés a' pozsony-nagyszombati első magyar vasúttársaság elsőégi részvényeitől.

A' fenirt vállalat igazgatósága a' harmadik 10 petes részletfizetést t. i. minden részvénytől 20 p. flot — elhatározván ennek lefizetése véghatármájjul 1845ki évi mart. 1jét tüzte ki. — Minden e' határidő t. i. 1845ki mártius 1je után törtérendő részletfizetés az alapszabályokban megirt 6 petes késedelmi kamattal együtt szinte az alapszabályokban meghatározott végső határidőig — t. i. 1845ki majus 1jeig okvetlenül rovassék le, különben a' részletfizetést elhanyagolt részvényesek eddig tett befizetéseiket elvesztendik. Pozsony január fogytán 1845. A' pozsony-nagyszombati vasúttársaság igazgatósága által. Neubauer Pál igazgató s. k. Sarkány Károly igazgató s. k. Habermayer Ferencz titoknok s. k. 3—3

A' gr. Lövenburg féle bécsi nevelőintézetben megüült növendék hely iránt.

Bécsben a' gr. Lövenburg féle intézetben megüült egy növendék hely, melynek javaiban — az alapi ványlevél értelméhez képest — magyar nemes ifjak részeshülhetnek a' philosophiai tanulmányok bevégezteig; e' helyt csak olly is ilju nyerheti el, ki a' 4ik osztálybeli grammatikán 's élte 14 évén még tul nincsen, vagy pedig — ezeken tul levén — már eddig valamely nemes közintézetben nevelték; — köteleztetik egyszerűs mind az illető nemességének hiteles oklevelek általi bebizonyítására. Ezen irományok, mint szinte a' keresztlevél, híműzés vagy

híműöltés-egészségi állapot 's vagyontalanságról, nemkülönbén az utolsó két félévi tanulási előmenetelről szóló iskolai bizonyítványok kíséretében lesz a' folyamodás legfőjebb 1845. Mart. első napjáig benyújtandó az alsó ausztr. tartományi kormánynál, kijelentvén egy tal a' folyamodók, miszerint készek 's képesek az intézeti egyenruhát, a' szükséges polg. öltözéket, fehér 's ágyneműeket evőeszközzel együtt mintegy 140 p. ft értékig kiállítani 's egyéb apró költségeket, millyenek: öltözék 's fehéreneműek pótlása, iskolai 's betegségi költségek, eselédhár 's még valami esekély költségét is a' benlétel ideje alatt sajátokból viselni körülbelül 70 p. ftig. A' es. k.

alsó ausztrai kormány részéről Bécsben nov. 22én 1844. 2—3

Hirdetvény.

A' nu. m. kir. udv. kincstár részéről közhírré tetetik, hogy folyó 1844/5 iskolai évre, egy ugyanazon kir. kincstári bennutatóshoz tartozó és évenként 80 p. ftből álló iskolai segedelemdíj üült meg; melynek megnyerhetése végett az illető esedezőknek következő feltételek tüzetnek ki:

1) Ezen segedelemdíj csak valóságos magyar kir. kincstári szolgálatban volt, vagy jelenleg levő, vagyis mint sőt házi, harminczadi, gazdasági, bányászti, vagy postai tiszték fiait, vagy árváit részükre van rendelve.

2) Ebben csak olly ifjak részesülhetnek, kik a' nemzeti iskolákból már kiléptek, 's a' mult 1843/4 iskolai évben jó erkölcsi viselkedéssel, a' tudományokban jeles előmenetelt tettek, azaz eminentiá nyertek.

3) Elkerülhetlenül szükséges, hogy az esedezők ebbeli folyamodásukat legfőjebb folyó esztendő február hava utolsó napjáig a' nu. magyar kir. udv. kincstár iktató hivatalánál benyújtsák és azokhoz az illető ifjakat érdeklő eredeti iskolai bizonyítványokat csatolják.

4) Továbbá kívántatik: hogy a' könyörgőlevelekben az illető szülék tulajdon szolgálatjuk idejét és gyermekeik számát hitelesen bebizonyítsák, mely utóbbi hiteles bebizonyítás gyamatyáktól is gondnokságuk alatt levő árvákra nézve megkívántatik.

5) Magában értődik: hogy ezen segedelemdíjra a' nem valóságos kir. kincstári tiszték fiait, valamint azok is, kik csak a' nemzeti iskolákba járnak, vagy nem jeles előmenetűek; így nemkülönbén azok, kiknek esedező leveleik a' kitűzött határidőnapnak elmúltával, vagy pedig a' kívánt eredeti iskolai bizonyítványok nélkül nyújtatnak be, számot nem tarthatnak. 3—3

C s ő d.

A' zágrábi kir. főiskolákban megüült hitzónoki és kereszténytudományi tanítószékre, mely 800 p. ft évi fizetéssel van ellátva, szokott esődnék a' zágrábi megyés püspök előtt leendő tartására f. 1845dik évi feb. hó 2udik napja levén kütüzetve — annak honszertei szokott módu tudomássá tétele ezennel szököztetik. 3—3